

ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ

Σε αυτή τη σελίδα θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε **με απλό και πρακτικό τρόπο** μερικά θεωρητικά πράγματα σχετικά με τις συγχορδίες, τι είναι, από πού προέρχονται, τι είδη συγχορδιών υπάρχουν, πώς τα ξεχωρίζουμε, κλπ. Οι τυχόν απαιτητικοί του είδους ας συγχωρήσουν μερικές απλουστεύσεις που γίνονται...

Συγχορδίες ματζόρε και μινόρε

Ας υποθέσουμε ότι έχουμε ένα τραγούδι σε κλίμακα Ντο ματζόρε. Η κλίμακα αυτή (που είναι η πιο απλή που υπάρχει), περιέχει τις νότες Ντο, Ρε, Μι, Φα, Σολ, κλπ. Για ευκολία, αριθμούμε τις νότες όπως παρακάτω:

Νότα	Ντο	Ρε	Μι	Φα	Σολ	Λα	Σι	Ντο	Ρε	Μι	Φα
Αριθμός	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ημιτόνια	0	+2	+4	+5	+7	+9	+11	+12	+14	+16	+17

Οι συγχορδίες του τραγουδιού αυτού αποτελούνται στην πιο απλή και κλασική τους μορφή από τρεις νότες, και σχηματίζονται αν πάρουμε τις νότες από την κλίμακα του τραγουδιού **μία παρά μία**. Σχηματίζουμε λοιπόν τις συγχορδίες παίρνοντας τις νότες της παραπάνω κλίμακας μία παρά μία:

Ντο - Μι - Σολ = Συγχορδία Ντο ματζόρε = C (προσέξτε, πήραμε την **πρώτη**, την **τρίτη** και την **πέμπτη** νότα)

Ρε - Φα - Λα = Συγχορδία Ρε μινόρε = Dm (την δεύτερη, τέταρτη, έκτη)

Μι - Σολ - Σι = Συγχορδία Μι μινόρε = Em (...κλπ...)

Φα - Λα - Ντο = Συγχορδία Φα ματζόρε = F

Σολ - Σι - Ρε = Συγχορδία Σολ ματζόρε = G

Λα - Ντο - Μι = Συγχορδία Λα μινόρε = Am

Σι - Ρε - Φα = Συγχορδία Σι ελαττωμένης = Bdim (με αυτή θα ασχοληθούμε παρακάτω...)

Αυτές είναι και οι συγχορδίες που "περιέχονται" στην κλίμακα Ντο ματζόρε. Κατά 99%, τα τραγούδια που είναι σε αυτή την κλίμακα περιέχουν αυτές τις συγχορδίες.

Πότε είναι μια συγχορδία ματζόρε και πότε μινόρε; Αν μελετήσετε λίγο τα παραδείγματα παραπάνω, θα δείτε ότι αυτό εξαρτάται από τα "διαστήματα" ανάμεσα στις νότες της συγχορδίας.

Οι συγχορδίες ματζόρε έχουν πάντα τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - Βασική νότα **συν 4 ημιτόνια** - Βασική νότα συν 7 ημιτόνια (ένα **ημιτόνιο** είναι ένα τάστο στο λαιμό της κιθάρας), π.χ. η συγχορδία Ντο ματζόρε με τις νότες Ντο - Μι - Σολ.

Οι συγχορδίες μινόρε έχουν πάντα τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - Βασική νότα **συν 3 ημιτόνια** - Βασική νότα συν 7 ημιτόνια.

Η διαφορά με τις ματζόρε παραπάνω, βρίσκεται μόνο στη "μεσαία" νότα, που είναι μετατοπισμένη κατά ένα ημιτόνιο. Η συγχορδία Ντο μινόρε περιέχει λοιπόν τις νότες Ντο - Μι ύφεση - Σολ. Βλέπουμε ότι ένα ημιτόνιο διαφορά σε μία μόνο από τις τρεις νότες της συγχορδίας αρκεί για να κάνει την συγχορδία από ματζόρε μινόρε.

Πάμε πίσω στην κλίμακα και στην συγχορδία Ντο ματζόρε: Ντο - Μι - Σολ. Αφού πήραμε τις νότες μία παρά μία, η συγχορδία περιέχει την **πρώτη**, την **τρίτη** και την **πέμπτη** νότα της κλίμακας. Και είδαμε ότι η **τρίτη** νότα είναι αυτή που καθορίζει αν η συγχορδία είναι ματζόρε ή μινόρε.

Όλες οι "κανονικές" συγχορδίες ματζόρε ή μινόρε σχηματίζονται με τον ίδιο τρόπο και αποτελούνται από τρεις νότες, την **πρώτη** ή **βασική** (που δίνει το όνομά της στη συγχορδία), την **τρίτη**, που καθορίζει αν η συγχορδία θα είναι ματζόρε ή μινόρε, και την **πέμπτη**. Μα, θα πείτε, η κιθάρα έχει 6 χορδές, και ο καθένας ξέρει ότι σε πολλές συγχορδίες παίζουν όλες οι χορδές, άρα έχουν 6 νότες. Σίγουρα; Ας πάρουμε π.χ. τη Λα μινόρε, που παίζεται στα τάστα 0-0-2-2-1-0 στις 6 χορδές της κιθάρας, και ας δούμε τι νότες παίζουν αυτές οι 6 χορδές: Μι - Λα - Μι - Λα - Ντο - Μι. Συγκρίνετέ την με τη Λα μινόρε που εμφανίζεται παραπάνω, και θα δείτε τελικά έχουμε πάλι μόνο τρεις διαφορετικές νότες, μόνο που απλά η Λα και η Μι επαναλαμβάνονται.

Συγχορδίες εβδόμης

Ας ξαναξεκινήσουμε το ίδιο παιχνίδι από την αρχή, παίρνοντας πάλι τις νότες της κλίμακας μία παρά μία, μόνο που αυτή τη φορά θα πάρουμε τέσσερις αντί για τρεις νότες τη φορά:

Ντο - Μι - Σολ - Σι = Συγχορδία Ντο μεγάλης εβδόμης = Cmaj7

Ρε - Φα - Λα - Ντο = Συγχορδία Ρε μινόρε εβδόμης = Dm7

Μι - Σολ - Σι - Ρε = Συγχορδία Μι μινόρε εβδόμης = Em7

Φα - Λα - Ντο - Μι = Συγχορδία Φα μεγάλης εβδόμης = Fmaj7

Σολ - Σι - Ρε - Φα = Συγχορδία Σολ εβδόμης = G7

Λα - Ντο - Μι - Σολ = Συγχορδία Λα μινόρε εβδόμης = Am7

Σι - Ρε - Φα - Λα = (αφήστε το καλύτερα...)

Καλωσορίσατε στις συγχορδίες εβδόμης! Όπως φαίνεται και από τον τρόπο "κατασκευής" τους, οι συγχορδίες εβδόμης αποτελούνται, στην κλασική τους μορφή τουλάχιστο, από 4 νότες. Εκτός από την πρώτη ή βασική, την τρίτη και την πέμπτη νότα της κλίμακας, έχουμε τώρα και την **εβδόμη** νότα, που δίνει στις συγχορδίες αυτές το όνομά τους και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.

Οι συγχορδίες εβδόμης έχουν πάντα τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - Βασική συν 3 ή 4 ημιτόνια - Βασική συν 7 ημιτόνια - **Βασική συν 10 ημιτόνια**, π.χ. η συγχορδία Σολ εβδόμης με τις νότες Σολ - Σι - Ρε - Φα. Ανάλογα με το αν έχουμε την βασική συν 3 ή 4 ημιτόνια, έχουμε μινόρε ή ματζόρε εβδόμης αντίστοιχα.

Οι συγχορδίες μεγάλης εβδόμης έχουν πάντα τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - Βασική συν 4 ημιτόνια - Βασική συν 7 ημιτόνια - **Βασική συν 11 ημιτόνια**.

Συγχορδίες δευτέρας και τετάρτης

Ας επιστρέψουμε πάλι στις συγχορδίες ματζόρε και μινόρε. Όπως είδαμε, η τρίτη νότα είναι αυτή που δίνει στη συγχορδία το χαρακτήρα της και ορίζει αν θα είναι ματζόρε ή μινόρε. Στις συγχορδίες δευτέρας και τετάρτης παραλείπουμε αυτή την τρίτη νότα, και στην θέση της βάζουμε την **δευτέρα ή την τέταρτη νότα** της κλίμακας. Και για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, ας ξαναπάρουμε την συγχορδία Ντο ματζόρε, όπως στην αρχή:

Ντο ματζόρε:

Ντο - Μι - Σολ = C

Ντο δευτέρας:

Ντο - Ρε - Σολ = Csus2

Ντο τετάρτης:

Ντο - Φα - Σολ = Csus4

Επειδή αφαιρέσαμε την επίμαχη τρίτη νότα που θα έκανε τη συγχορδία ματζόρε ή μινόρε, οι συγχορδίες αυτές δεν είναι ούτε το ένα ούτε το άλλο, είναι κατά κάποιο τρόπο "ερμαφρόδιτες" ή "διφορούμενες", και αυτό τους δίνει τον ξεχωριστό χαρακτήρα τους.

Οι συγχορδίες δευτέρας έχουν πάντα τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - **Βασική συν 2 ημιτόνια** - Βασική συν 7 ημιτόνια.

Οι συγχορδίες τετάρτης:

Βασική νότα - **Βασική συν 5 ημιτόνια** - Βασική συν 7 ημιτόνια.

Συγχορδίες πέμπτης (Powerchords)

Αν από μια συγχορδία ματζόρε ή μινόρε αφαιρέσουμε εντελώς την νότα της τρίτης, παίρνουμε μια συγχορδία με δύο μόνο νότες, που δεν είναι ούτε ματζόρε ή μινόρε, δηλαδή:

Ντο ματζόρε:

Ντο - Μι - Σολ = C

Ντο πέμπτης:

Ντο - Σολ = C

Έχουμε δηλαδή μόνο την πρώτη και την **πέμπτη** νότα της κλίμακας, και από εκεί και το όνομα "συγχορδίες πέμπτης". Αυτό είναι βέβαια λίγο παραπλανητικό, γιατί και σχεδόν όλες οι άλλες συγχορδίες περιέχουν την πέμπτη νότα, αλλά... Οι συγχορδίες αυτές είναι πάρα πολύ συχνές (και πολύ ωραίες) ιδιαίτερα στην ηλεκτρική κιθάρα και σε τραγούδια ροκ, και όσο για το όνομα "Powerchords", φέρτε λίγο στο μυαλό σας την εισαγωγή του "Smoke on the water"...

Συγχορδίες ελαττωμένης

Και κλείνοντας τον κύκλο με τις βασικές συγχορδίες, φτάνουμε στην συγχορδία της ελαττωμένης. Αυτή έχει τα εξής διαστήματα:

Βασική νότα - Βασική συν 3 ημιτόνια - Βασική **συν 6 ημιτόνια**.

Επειδή σε αυτή τη συγχορδία δεν υπάρχει η πέμπτη νότα της κλίμακας (είναι η **μόνη** συγχορδία που δεν την έχει), αλλά έχει αντικατασταθεί από μια "μειωμένη 5η νότα" (βλέπε τα 6 ημιτόνια παραπάνω), παίρνει και το όνομα "ελαττωμένη". Αυτό δίνει στη συγχορδία αυτή ένα παράξενο δραματικό συναίσθημα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει μια παραλλαγή της απλής ελαττωμένης, η "ελαττωμένη εβδόμη", η οποία περιέχει μια ακόμη νότα:

Βασική νότα - Βασική συν 3 ημιτόνια - Βασική συν 6 ημιτόνια - **Βασική συν 9 ημιτόνια**.

Αν θυμηθούμε ότι έχουμε 12 ημιτόνια σε μια οκτάβα, τότε έχουμε χωρίσει την οκτάβα σε 4 ακριβώς ίσα τμήματα. Και επειδή αυτή η συγχορδία είναι απόλυτα "συμμετρική", δεν παίζει τελικά κανένα ρόλο ποια είναι η βασική νότα, ή για να το πούμε με άλλα λόγια: **Η συγχορδία αυτή είναι 4 συγχορδίες ταυτόχρονα!**

Ακριβώς εξαιτίας του δραματικού (ελαττωμένη, γαρ...) αλλά και του αμφιταλαντευόμενου χαρακτήρα της (λόγω συμμετρίας), χρησιμοποιείται συχνά στην πράξη αντί για την απλή ελαττωμένη, και πολλές φορές συγχέεται με αυτήν.

Παραλλαγές συγχορδιών

Προσπαθήσαμε παραπάνω να δώσουμε μια συνοπτική εικόνα των βασικών συγχορδιών. Υπάρχουν αμέτρητες ακόμα παραλλαγές, που δημιουργούνται αφαιρώντας, προσθέτοντας ή αλλάζοντας νότες σε κάποια υπάρχουσα συγχορδία. Οι συνδυασμοί είναι ατελείωτοι, και θα χρειαζόμασταν εκατοντάδες σελίδες για να τους αναφέρουμε όλους. Λόγω χώρου, αλλά και λόγω του εξωτικού και σπάνιου χαρακτήρα τους, δεν θα συνεχίσουμε.

Τρίχορδα όργανα

Ίσως να σας γεννήθηκε η απορία, πώς παίζουμε συγχορδίες που αποτελούνται από τέσσερις νότες σε όργανα που έχουν μόνο τρεις χορδές, όπως το τρίχορδο μπουζούκι ή ο μπαγλαμάς. Σε αυτή την περίπτωση, και εφόσον δεν μπορούμε να πετύχουμε το ακατόρθωτο (δηλ. την τέταρτη χορδή), προσπαθούμε να παραλείψουμε κάποια από τις νότες της συγχορδίας, και ειδικά με τέτοιο τρόπο, ώστε ή "απώλεια" να είναι όσο το δυνατό μικρότερη. Π.χ., αν θέλουμε να παίξουμε τη συγχορδία Ντο εβδόμης (δείτε και παρακάτω στον πίνακα), δεν έχει νόημα να παραλείψουμε τη Σι ύφεση, αφού αυτή είναι που κάνει την συγχορδία να είναι εβδόμης!

Συνοπτικός πίνακας

Δεν θα μπορούσε να λείπει ο πίνακας που συνοψίζει όλες τα παραπάνω περιπτώσεις. Για κάθε τύπο συγχορδίας εμφανίζονται τα διαστήματα από τις νότες της συγχορδίας σε ημιτόνια (0 είναι η βασική νότα). Στις δύο τελευταίες στήλες εμφανίζεται ένα παράδειγμα για συγχορδία από τη νότα Ντο, που δείχνει πώς γράφουμε αυτή τη συγχορδία και ποιες νότες περιέχει.

Τύπος συγχορδίας	Νότες / Διαστήματα σε ημιτόνια				Γραφή (π.χ. για Ντο)	Νότες (π.χ. για Ντο)
	0	+4	+7			
Ματζόρε	0	+4	+7		C	Ντο - Μι - Σολ
Μινόρε	0	+3	+7		Cm	Ντο - Μι ύφεση - Σολ
Ματζόρε Εβδόμης	0	+4	+7	+10	C7	Ντο - Μι - Σολ - Σι ύφεση
Μινόρε Εβδόμης	0	+3	+7	+10	Cm7	Ντο - Μι ύφεση - Σολ - Σι ύφεση
Μεγάλης Εβδόμης	0	+4	+7	+11	Cmaj7 ή CM7	Ντο - Μι - Σολ - Σι
Δευτέρας	0	+2	+7		Csus2	Ντο - Ρε - Σολ
Τετάρτης	0	+5	+7		Csus4	Ντο - Φα - Σολ
Πέμπτης	0	+7			C5	Ντο - Σολ
Ελαττωμένης	0	+3	+6		Cdim ή C°	Ντο - Μι ύφεση - Σολ ύφεση
Ελαττωμένης Εβδόμης	0	+3	+6	+9	Cdim7 ή C°7	Ντο - Μι ύφεση - Σολ ύφεση - Λα